

ENOKITAKE e. PUIDU-SAMETKÕRGES

Flammulina velutipes

OMADUSED

Looduses kasvab enokitake mõõduka temperatuuriga piirkondades, sh. ka Eesti võsastikes, kändudel ja elavatel lehtpuudel (pajudel). Viljakehad ilmuvad külmal ajal, temperatuuri 4-13°C. Seenekübar võib külmuda ja peale sulamist edasi kasvada.

Kultuurina võib seene välimus erineda looduses kasvavatest. Seene välimust mõjutab CO₂ sisaldus ja valgustatus. Seenekasvatustes kasvatatakse Enokitaket purkides mille ümber pannakse kõrge krae, sundides seent valguse poole kasvades kasvatama pika jala ja väikese kübara.

Enokitaket kasvatatakse ka kiirelt lagunevatel ja pehmematel kändudel ja paberijääkidel. Kasvamise intensiivistumist on võimalik saavutada kändu vastu maad põrutades.

OLULINE

Seenemütseel säilib külmkapis avamata pakendis kuni pool aastat. Pakend võtta mõned tunnid enne nakatamist külmkapist välja, kuid avada vahetult enne nakatamist. Kõikides kasvatusvõtetes puutuda mütseeli desinfitseeritud kummikinnastega. Desinfitseerimiseks sobivad piiritus, tehniline piiritus (saab ehituspoodidest) või meditsiiniline desinfitseerimisvahend (saab apteegist).

Mütseel hävib temperatuuril üle 30°C.

Arvestage, et teramütseel maitseb ka hiirtele.

SUBSTRAADIKS SOBIVAD MATERJALID:

- põhk (nisu, rukis, kaer, oder)
- lehtpuu saepuru ja lehtpuu puiduhakke segu (1:1)

Alternatiivsed materjalid:

- aiajäägid (oksad, lehed, muruniide, hein ilma seemneteta)
- paber (kartong, ajalehed, vanad raamatud) õhulisuse andmiseks võib lisada puiduhaket
- kasutatud kohvipaks
- vanad puuvillased riided
- mõni segu eelnimetatud materjalidest
- teravili (vajab pastöriseerimisel suuremat kuumust. Kuumutada 121°C 1 tund ahjus või autoklaavis)

KASVATAMINE SUBSTRAADIL

Põhu või saepuru puiduhakke segust koosneva substraadi pastöriseerimine

Seeni saab lihtsalt kasvatada põhul või saepuru ning puiduhakke segul. Põhk ning saepuru peavad olema võimalikult värsked ning värviit kollased, mitte hallid. Pane endale sobiv substraat linasest kotti, traat- või plastikkorvi (lihtsustab hiljem kurnamist). Lisa valitud substraadile ca 5% kipsi (kaltsium sulfaat- seda saab ehituspoodidest) ja/või lupja (kaltsium karbonaat- saab aianduspoodidest), pH taseme tõstmiseks ning seeneniidistiku kasvu stimuleerimiseks. Seejärel asetada kott/korv üleni suurde nõusse kuuma vette temperatuuril umbes 75°C (65-82°C). Temperatuur ei tohi ületada 82°C! See võimaldab koos heade bakterite koostöoga hoida hallitusseente kasv kontrolli all. Pastöriseerida võib metallnõudes nii pliidil kui ka ahjus. Plastknõudes, mis kannatavad kuuma vett, saab pastöriseerida ka saunas. Samuti võib mässida nõu teki sisse, et hoida vajalikku temperatuuri või lisada aeg-ajalt kuuma vett, et hoida õiget temperatuuri 1-1,5 tundi.

Tõsta kott/korv veest välja, lase nõrguda. Kontrolli niiskuse taset, pigistades substraati (desinfitseeritud kätega!)-niiskuse tase on sobilik kui pigistades tuleb paar tilka vett, aga voolavat vett ei ole. Lase substraadil jahtuda 30°C.

Mütseeli lisamine substraadile

Selles etapis on puhtus eriti tähtis. Desinfitseeri käed piirituse või desinfitseerimisvahendiga. Mütseeli lisamist substraadile on hea teha kahekesi – üks lisab substraati, teine mütseeli. Võtta pikk läbipaistev kott või aukudega pesukorv (pesukorv tuleb eelnevalt desinfitseerida) läbimõõduga max. 25 cm, et vältida mütseeli kasvamisel tekkiva sisetemperatuuri tõusu üle 37°C. Avada mütseelipurk esmakordselt! Üks paneb korvi/kotti substraati, teine iga kihi vahele väikse peotäie teramütseeli. Sule kott ning torgi kotti desinfitseeritud noa otsaga iga 10 cm tagant väike auk. Kui kasutad korvi, kata see puhta kilega ning tee siis augud.

Jäta kott paariks nädalaks stabiilsele 20-22°C

temperatuurile läbi kasvama.

Kui kotis on näha väiksed seenekübara algeid, tee nendesse kohtadesse kotti väike sisselõige. Korvilt eemalda kile. Seenekehad vajavad kasvamiseks niisket keskkonda. Vett seenekübaratele mitte valada, niisutada ruumi vett õhku pihustades. Seened tuleb eemaldada keerates koos jalaga, mitte lõigata.

Saaki võib saada ühest kotist 3-4 korda. Peale ühe seene kübarate ilmumise laine lõppemist määsi kott/korv uuesti kilesse, torgi augud torgi augud ning korda protsessi.

KASVATAMINE PUUPAKUL VÕI KÄNNUL

Kasvatamiseks sobib 15-50cm lai ja 30-50cm kõrge lehtpuupakk või känd (sobivad enamik lehtpuid: haab, lepp, kask, paju, pappel, vaher, pihlakas, pöök, tamm, viljapuud jms.). Parim oleks kasutada äsja mõõtu lõigatud puupakku. Varem lõigatud puupakul (kuid mitte vanemal kui 4-5 kuud) peab tegema värske lõike.

Paku või kännu nakatamine

Vahetult enne nakatamist lõigata pakult ära ca. 7 cm ketas. Puistata pakule desinfitseeritud kummikinnastes kätega suur peotäis mütseeli nii, et terve pind oleks ühe kihina kaetud. Üle serva maha pudenenud mütseeli mitte kasutada.

Mahalõigatud ketas paigutada tagasi mütseelile ning naelaga kinni lüüa. Nael lüüa keskkohast pisut kõrvale, muidu hakkab ketas lõhenema.

Nakatatud puupakk panna kilekotti ning teha sellesse nõelaga paarkümmend auku ning tuua toatemperatuurile paari- kolmeks nädalaks läbi kasvama. Kui pakk on muutunud enamuses osas valgeks (kattunud mütseeliga) kaevata pakk 2/3 ulatuses maasse, naelutatud ots allapoole.

Kändu nakatades tõmmata peale naelutamist kännule läbipaistev kilekott ning teha mõned pisikesed augud. Känd kasvab välistemperatuuril läbi aeglasemalt. Koti võib eemaldada kui känd on suures osas läbi kasvanud ja valgeks muutunud.

Mahakaevatud paku ning ka kännu asukoht

peaks olema päikse eest kaitstud. Näiteks metsatukk, suure põõsa- või puualune. Talvel katta pole vaja, talub külma.

Seenesaak

Mütseelil kulub olenevalt puidu kõvadusest läbikasvamiseks 6-12 kuud. Saaki saab 4-5 aasta jooksul ühelt pakult või kännult 20-30% paku massist.

Saaki võiks kaitsta kattelooriga kahjurite eest.

ORIENTEERUVAD KASVUTINGIMUSED:

Niiskus	95-100%
Saagi lainete arv	2
Lainete vahe	10-12 päeva

Mütseeli läbikasvamine

Temperatuur	21-24°C
Päevade arv	14-18

Seene viljakeha algmete tekkimine

Temperatuur	4-10°C
Valguse vajadus	20-50 lx
Päevade arv	3-5

Seene viljakehade moodustamine

Temperatuur	10-16°C
Valguse vajadus	20-50 lx
Päevade arv	5-8

info@mycoland.ee www.mycoland.ee
www.facebook.com/seenepakud
tel: 5561 5363